

Chắc hẳn bạn sẽ ngạc nhiên khi thấy ở Saigon ba mươi năm nay, ít nhiều gì dân Saigon và dân tộc họ cũng phải chịu sự ảnh hưởng, nói chính xác hơn, bị áp đặt phải dùng loại ngôn ngữ của nhà nước để giao tiếp với nhau vì các phương tiện thông tin đại chúng: báo chí, truyền thanh, truyền hình, loa phóng thanh, internet...đều chỉ dùng một cách nói như vậy. Thí dụ như từ 'quay' bài trong phòng thí, thí sinh dùng tài liệu gì mà ngày xưa gọi là 'bùa', như bây giờ là 'phao'. Mà từ xưa nghe 'phao' không quen, thốt ra nghe tai. Như vậy rồi bắt buộc ai cũng phải dùng từ nói 'bùa' thì nhiều người trẻ không hiểu. Từ ngữ và cách diễn đạt trở khuôn ra rồi và đây đây không phải là bắt cứ lúc nào nên khi chuyện trò với nhau, người ta lập lại như cái máy không thay đổi.

Có nói năng không suy nghĩ theo một kiểu để một hôm nào đó người cha nghĩ lại bị người bắt cứ không hiểu sao ngôn ngữ của mình trở nên kỳ cục vậy. Như người cha chuyện trò thông minh có vẻ công nghệ vì hay bị xen vào từ: 'em xin có ý kiến' ở đầu câu, và sau đó: 'xuất sắc hoàn thành nhiệm vụ' để giao là...đi cha, bắt em; 'nhất trí' hơn hò chiêng này, 'kiếm tiền rút kinh nghiệm' sau hai lần thất bại... Trong bữa ăn, không phải như xưa xét mà là 'phê bình, góp ý' các món ăn xem món nào 'đạt chất tiêu chuẩn' và món nào 'còn phải chờ'... để rồi bắt!!!

Có điều, một số ít người không còn mang đúng ý nghĩa ban đầu. Trong câu chuyện đùa của tôi, 'Thưa cán bộ' là câu nói mà đầu tiên hài hước, 'đồng chí' là đồng đồng khi rồi rồi nhau hợp một nhuần như một họ của tôi cúp giờ...mang đầu ý gì của tôi. Chắc hẳn người già rút lui vào nhà, không có nhuần mà quan hệ ngoài xã hội mà giờ để hoàn toàn cách diễn đạt với người ngôn ngữ cũ.

Có điều rất khó để giữ như vậy. Tiếng Việt như mọi ngôn ngữ khác đang dần dần mất dần tính hiên dung. Ngôn ngữ mang sự sống trong lòng, chính bản thân ngôn ngữ là sự sống nên luôn luôn thay đổi. Nhiều chỉ ít dùng dần dần mà mất đi và nhiều chỉ mà để thêm vào tùy theo thời gian, hoàn cảnh lịch sử, xã hội thay đổi...Mình Nam nói chung, thành phố Saigon nói riêng đã trở mất bản sắc gốc gác, bị đào xới, bắt gọt. Vô số chữ từ miền Bắc du nhập vào miền Nam và từ trong lòng Saigon, ngôn ngữ nó cũng có nhiều thay đổi.

Tuy nhiên dù hoài niệm cách may, một số chỉ mang ý nghĩa mà bắt buộc phải dùng vì không có chữ cũ thông dụng. Ví dụ vô số chỉ dùng trong lĩnh vực máy tính dĩ nhiên trước 75 không có. Marketing cũng là một từ mà như vậy, dịch sang tiếng Việt là tiếp thị, không đúng nghĩa với quặng cáo vì nó không hẳn chỉ là quặng cáo, hay như chỉ slogan, poster trong quặng cáo...chúng hẳn, trước kia chỉ là từ xu hướng hiện nay và báo chí Saigon hiện nay thông dụng gì nguyên khi như cũ. Không phải chỉ nào cũng tìm cách để dịch sang chữ Việt để rồi vì như vậy đôi khi trở nên rườm rà, nôm na và không diễn đạt hết ý. Vì thế rất ít chỉ với người

nguyên gốc là chữ ngoi quố c nhố ng hủ u hủ t đủ u tìm đủ c chố mang nghĩa tiể ng Viể t tể ng đủ ng. Dù bẻ ng cách nào thì đủ u đó cũng làm giàu thêm cho ngôn ngữ Viể t. Nủ u không có sủ thay đủ i nhủ vủ y hủ n đó phủ i là mủ t tể ng. Nhố ng ngôn ngữ chố ng nào con ngủ i còn xủ đủ ng trong đủ i sủ ng hủ ng ngày thì vủ n phủ p phủ ng hủ i thủ củ a củ c sủ ng, nhủ giồng nủ c vủ n đủ ng, chủ y trôi mủ nh mủ. Củ t lỗi giủ nguyên nhố ng dĩ nhiên không thủ có sủ bủ t biể n trong ngôn ngữ đó. Ngôn ngữ cũng phủ n nh không gian và thủ i gian hủ t sủ c rõ ràng nủ i nó tủ n tủ i.

Ngủ i miể n Bủ c không nói 'sủ c mủ y' và ngủ i miể n Nam không nói 'bủ c xúc'. Viể t kiủ u không nói 'không dám đâu' và dân Saigon không nói OK... Tuy nhiên chố c chủ n là vô tình trong mủ t sủ bài viể t, ngay củ c củ a các vủ lủ n tuủ i gủ n đây, đủ c giủ vủ n có thủ đủ c thủ y rủ i rác đây đó 'bủ c xúc', 'tủ duỷ', 'tranh thủ'...không nủ m trong ngoi c kếp. Bủ i vì đó là nhố ng chố quá quen thuủ c trong củ c sủ ng hàng ngày củ a ngủ i trong nủ c. Thủ m chí 'chủ' dùng nẫy giủ cũng có sủ khác biể t trủ c và sau này. HOA là mủ t tủ, H là mủ t chủ. Nhố ng trủ c kia HOA là mủ t chủ còn H là mủ t chủ cái... Đúng là trên trang viể t, có thủ đoán đủ c nủ i chủ n và thủ i kủ tác giủ đã trủ i qua.

Lủ n đủ u tiên củ m mủ t tủ báo VN hủ i ngoi rủ i vài sủ báo khác sau đó nủ a gủ i vủ, tôi rủ t ngủ c nhiên. Thủ t khó đi n tủ đủ c củ m xúc lúc bủ y giủ. Giủ ng nhủ sau nhiủ u dẫu biể n, phía bên kia củ a xa cách thăm thủ m là ngủ i quen. Gủ i là gủ nhủ, góc chân dung củ a mủ t quẩ ng lủ ch sủ, mủ t quẩ đủ i, mủ nh tin bủ t ngủ tủ nủ i dẫu mủ t chủ n bao la gủ i vủ. Thủ i gian củ a lúc thủ u, củ a thuủ mủ i lủ n bao giủ cũng gủ n chủ t, nhủ sâu trong lòng hủ n nhố ng giai đoủ n củ c đủ i vủ sau, nên củ m xúc đó nhủ là bủ i hủ i, hoài nhủ...

Nhố ng hình ã nh, kủ niể m củ a quẩ ng thủ i gian đó hiể n hiể n trong tủ báo vủ i hình thủ c và cách đi n đủ t, lủ i hành văn và nủ i dung giủ ng y trủ c kia, hoủ c không giủ ng y thì cũng khiể n tôi đủ dằng liên tủ ng vì nó rủ t giủ ng các báo cũ và hoàn toàn khác báo VN bây giủ. Nhố ngủ i miể n Bủ c năm nào khi rủ i quẻ di củ đã mang theo Đêm Giã Tủ Hà Nủ i, Nhủ Vủ Năm Củ a Ô Xủ a... Nhố ng ngủ i VN đi tủ n cũng gói ghém trong máu thủ t củ mủ t đủ t nủ c miể n Nam đủ nủ i vùng đủ t mủ i, đủ ng nhủ không tái hiể n, không đủ t đoủ n, không phủ i vủ nên đi n mủ o cũ bẻ ng mủ t nét vủ mủ i mà chính là miể n Nam ngày ã y, giủ đây nhủ đuôi mủ t nét vủ đủ c kéo dài rủ Dủ u rủ t rủ i trên biể n củ, trên đủ m trủ ng bôn ba có mủ nh đi, nhủ t hủ n, có pha vào sủ đủ i thay... vủ n chủ là nét vủ duy nhủ t đó, kéo dài rủ.. vô cùng quen thuủ c, dùng mủ t câu có vủ hủ i 'củ i lủ ng' nhố ng rủ t đúng, rủ t 'tủ i' là quen thuủ c đủ n rủ ng rủ ng!

Vủ n đủ chính nủ i nhố ng sủ viủ c này có lủ do thói quen và đủ nh kiể n bủ i vì các văn nghủ sĩ đi củ năm 54 đã góp phủ n thay đủ i nủ n văn hủ c miể n Nam bủ y giủ, tủ o nên mủ t giai đoủ n văn hóa phát triể n rủ t rủ c rủ tiêu biể u cho mủ t chính thủ, mủ t quố c gia đủ c lủ p, đủ n bây giủ vủ n là niể m tủ hào, hẩnh đi n củ a miể n Nam. Thủ nhố ng đủ u này đã không xủ y ra sau 75. Rủ t đủ n giủ n bủ i vì văn hóa nói chung, văn hủ c nói riêng củ a CS quá đủ i thủ p kém, ã p ã p nên chủ có thủ mủ n

tay c  ng quy n đ  d m x , ch  không chinh phục, khuynh lo t n i miền Nam, t c không thể chinh phục được tinh thần miền Nam. Cho đ n b y gi  v n không thể xóa nh a trong ký ức m i người, và v  sau này trong l ch s , hành đ ng của đ m thanh niên r m r  đi đ n t ng nh  đ  t ch thu sách v . Su t ba m  i năm nay văn hóa VN b  kéo lui tr  tr  do b  c m đ u, ch  huy b i m t th  l c đ c tài, thi n c n... Thua m t th  l c đ ng kém c i h n mình, điều  y khi n người mi n Nam u t  c trong chiến b i, mang trong lòng tâm tr ng ki u h nh c a k  đ nh ng a b i nh ng lý do ngo i ý muốn...

Cho nên ngo i việc thu nhập, b   nh h  ng một cách th  đ ng thì người thua v n 'nh n xu ng', v n 'đ   ng' v i nh ng t ng m i. Nh ng ch  m i xuất hiện này th  ng khi n người Vi t   xa, m t c ng đ ng b  đ y vào c nh ly h  ng, không n m trong vòng ki m t a dĩ nhiên nghe r t ch i và h  có toàn quyền đ  không ch p nhận. Người mi n Nam khó chịu khi nghe đ n ph n đ u, triển khai, xử lý... còn n a nh ng tăng n ng su t, vượt chỉ tiêu, rút kinh nghi m, xử lý n i b ... mà khi d ng đ n, ch  hàm ý ch  gi u, m a mai. Và Vi t ki u cũng cùng c m gi c  y khi nghe người trong nước nói, dù t  mi n nào.

S  dĩ dài dòng nh  v y ch  đ  đ a t i, nh c l i m t k t luận cũ k  r ng đó là kết quả của chính sách k  th  đã phân hóa một cách sâu sắc dân tộc VN, là điều mà ngay b n thân chính sách đó đến nay đã nh n l y h u qu  kéo dài trên nhi u ph  ng diện. Cuối cùng ch  th y th  ng x  mình đ n x t xử.. Nhiều người đ nh than th  th i thì do l i t  tiên, ngày x a L c Long Quân và Âu C  sao ch ng tìm cách cho đ i gia đ nh xum h p m t nh . Tr m tr ng v a n  ra đã chia l a năm m  i con lên núi, năm mu i con xu ng bi n cho nên không l  khi chuy n thiên di, ly tán đã v n vào đ nh m nh của dân t c này su t mấy ngàn năm. M t vài ý nghi  trao đổi cho vui. Nh ng l m bàn v  ngôn ngữ và văn học trong th  không nh m m  x  v  l nh v c to l n này mà ch  mình h a thêm cho những ý nghi , tình cảm t n m n... Do vậy, h n có nhi u sai sót.

Mong nh n được th  c a b n.